

Mikuláš BRÁZDA

What Do We When We Walk?

Ústav filosofie a religionistiky FF UK

Mikuláš Brázda předkládá důmyslně vybudovanou studii o vztahu chůze a myšlení, a tedy také pasivity a aktivity v jednom i druhém, a současně o tom, jaký pád v jednom i druhém případě jakož i v různých situacích chůze i myšlení hrozí. Stručně řečeno, nikoli shrnuto, protože práce se rozbíhá více směry, z nichž některé spíše naznačuje, jiné více rozvíjí, pokud je to pro celkovou argumentaci potřebné.

Argumentaci je předsazen dialog, jehož dialogická forma má napomoci téma artikulovat z volného plynutí hovoru, tak říkajíc *to walk the walk* (rozhovor je forma pasivně-aktivní reflexe řečeného); směr, jímž se ubírá (myšlení & chůze) je záměrný stejně jako bezděčný, a jeho téma lze při vynořování stále nových (asociativně spojených) námětů jen těžko jednoznačně vytknout. Což je, nemýlím-li se, zjevně autorův záměr. V pohybu chůze a v pohybu myšlení je cosi analogického (opět vztah aktivity-pasivity: chůze nás může někam zavést, kam jsme se nezamýšleli dostat, *walking as absent thinking*).

Část „argumentační“ se pak v tomto předznamenání (chůze-myšlení) věnuje různým způsobem chůze, reflexi a nerefektovanosti, myšlení a bezmyšlenkovitosti, duchapřítomnosti a duchanepřítomnosti, a ještě přesněji: tomu, jak jedno přechází do druhého. Určitou osu úvahy tvoří způsoby chůze (provazochodec, putování, oklika), které různě akcentují polaritu pasivity a aktivity, a pak rozbor literárních textů (*Gradiva, The Man of the Crowd a Gehen*). Zejména v tomto *close reading* takto rozmanitých prozaických útvarů autor přináší zajímavé, často i originální postřehy, a to jak pokud jde o texty samé, tak pokud jde o vztah k tématu. Například velmi pěkně analyzuje „okliku“ (cesta nejmenší odporu, roztržitost, vyhýbání), která patrně vztah chůze a myšlení osvětluje nejpřesvědčivěji. Něco podobného platí zcela jistě i o paradoxní pozici individuality, která se chce skrýt v davu, a právě tím se stává nápadnou. Nemyslím však, že lze „muže davu“ jednoznačně charakterizovat jako „bad“ – tíží jej nějaké tajemství, a E.A. Poe možná právě tímto způsobem symbolizuje vztah k tajemství (musíme vědět, že existuje, aniž je známe).

Myslím, že by práci slušelo přesněji či zřetelněji vypracovat analogie, které objevuje: stopa, resp. fantazma otisku identického s otištěným (tedy neredukovatelná distance stopy jako indexu), které je v pozadí Jensenovy *Gradivy*, nějak souvisí i s nemožností zaniknout v davu, zcela s ním splynout, což vše jsou velmi dobré náběhy k úvaze o filosofickém pojmu reflexe (a tedy oné duchapřítomnosti a duchanepřítomnosti, resp. aktivity a pasivity, což je dominantní téma práce).

Velmi oceňuji práci, kterou si dal Miloš Brázda s „architekturou“ své práce, a myslím dokonce, že je přínosem. Současně však v sobě skrývá určitá rizika. Miloš Brázda je nadán literárním talentem, ale ne vždy jej má zcela pod kontrolou. Elegance stylu jej často „zavádí na scestí“, protože nezastře určitou argumentační libovůli, k níž je svým stylem stržen, např. v dialogu se jeden i druhý mluvčí až příliš snadno a nekriticky podrobují tvrzením toho druhého, anebo není příliš zřejmé, jak má fungovat (jinak jistě velmi pozoruhodná) zmínka o Zidane Zidanovi. A možná by za úvahu stála i „vrstevnatost“ v Bernhardtově próze („imitátor hlasů“), jeho několikanásobně reflektovaná řeč jako zvláštní médium (leckdy až reflexe, která nemá konec).

Největší problém práce však vidím v tom, že se ne vždy daří vytěžít více z naznačených příkladů či případů pro explicitnější formulaci vztahu chůze-myšlení. Čtenář se může mnohé domýšlet, a v tomto ohledu má práce svou cenu, ale rovněž může jejího autora podezírat z toho, že se sám v rozvolněné struktuře poněkud ztrácí (i literární útvar vyžaduje určitý způsob navazování, který nemusí být logický, ale neměl by budít zdání libovůle).

Hodnocení: práci pokládám vzhledem k její originalitě za velmi dobrou, avšak soudím, že by na ní bylo možné ještě pracovat, aby získala na přesvědčivosti.

Miroslav Petříček

